

Kinaullhåndskrabbe *Eriocheir sinensis*

Fremmed art

Kinaullhåndskrabbe, *Eriocheir sinensis*, er en asiatisk art som lever både i ferskvann og i saltvann. Den ble funnet i Norge første gang i 1976, sør for Fredrikstad. Siden er det totalt funnet syv individer av arten, alle fra brakkvannsområder langs kysten på strekningen Halden til Drammensfjorden. Det er usikkert om kinaullhåndskrabbe er etablert med reproduserende bestander i Norge. Fra utlandet er det kjent at tette bestander av kinaullhåndskrabbe kan medføre skader på stedeegne arter og naturmiljøet.

Status
Risikovurdering 2012: Svært høy risiko (SE)

Kjennetegn

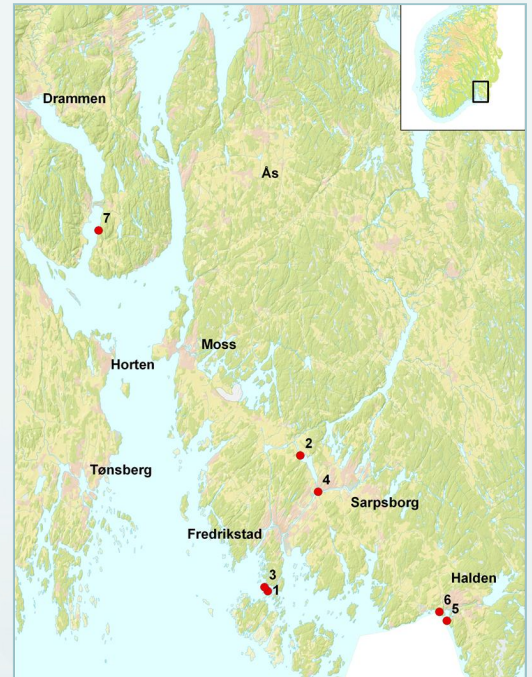
Kinaullhåndskrabben tilhører en gruppe av store krepsdyr; tifotkreps. Arten er omtrent på størrelse med strandkrabbe, som er vanlig forekommende i norsk kystvann. Til forskjell fra denne har de kjønnsmodne kinaullhåndskrabbene pels på klosakserne, og ryggskjoldet er nærmest sirkelrundt med en diameter på opptil 8 cm. Den er brunfarget, men klosaksene er hvite ytterst. Den har fire tagger mellom øynene og fire tagger på hver side. Ryggskjoldet har dessuten fire svake forhøyninger bak øynene. I likhet med andre krabber er det forskjeller i utseendet til hanner og hunner. Bakkroppen, som er brettet inn på undersiden, er vesentlig bredere hos hunnene enn hos hannene. Hunnene har vanligvis også mindre behåring på klosaksene.

Utbredelse

Kinaullhåndskrabbes forekommer naturlig langs den kinesiske Stillehavskysten, fra Vladivostok i nord sørover til Honkong (24-42 gr nordlig bredde), med Gulehavet som kjerneområdet.

I Europa ble arten første gang observert i 1912 i Weser-vassdraget i Tyskland (elva Aller). I årene som fulgte ble enkelte individer også funnet i Elben. Den er nå spredd til et flertall av Europas elver og havneområder, fra Finskebukta i øst, i Nordsjøområdet, ned langs Atlanterhavskysten, inklusive Irland og Storbritannia, og i Middelhavet til Tyrkia. Den første svenske observasjonen ble gjort i Bråviken på Östergötland i 1932. Det finnes i dag i flere av de store sørsvenske innsjøene, som for eksempel Mälaren og Vänern.

Vi vet ikke om arten reproduserer i Norge i dag, men det antas av forholdene i

Funnet av kinaullhåndskrabbe, *Eriocheir sinensis*, nummerert i kronologisk rekkefølge.

de kystnære områdene og nedre del av enkelte stilleflytende elver langs den norske Skagerakkysten ligger til rette for etablering av kinaullhåndskrabbe. Dette gjelder blant annet nedre deler av Glomma, Drammenselva, Lierelva og enkelt elver i Vestfold, Nedre Telemark og Aust-Agder. Det er mindre sannsynlig at den vil etablere seg i hurtigrennende deler av vassdragene.

Biologi

Kinaullhåndskrabben tilbringer deler av livet i ferskvann og deler i saltvann. På den kinesiske Stillehavskysten, der arten opprinnelig hører hjemme, lever de i elvene til de blir 4-5 år. Deretter vandrer de ned til brakk- og saltvann for å formere seg. Formeringen skjer om høsten, gjerne i elveosen. Hannen dør rett etter parringen, mens hunnen overvintre på litt dypere vann. Neste vår vender de eggberende hunnene tilbake til elveosen hvor eggene klekkes. En enkelt hunn kan produsere mellom 100 000 og 1 million egg. Larvene er den første tiden frittømmende, og i denne fasen kan de spres med kyststrømmen over store avstander. De forvandles til små krabber etter noen få

Kinaullhåndskrabbens klosaks kan være dekket av tettvoksende, brune hår.

måneder. Temperatur og saltholdighet er viktig for larvenes mulighet til å fullføre utviklingen.

Når de er ca. 1 1/2 år vandrer de oppover i elvene. De kan også vandre på land dersom de møter på hindringer i elven. Kinaullhåndskrabbe kan vandre flere hundre km oppover i elvene, men den synes ikke å trives i hurtigrennende vassdrag. Krabbene kan danne kolonier og grave huler i mudderbanker langs elvebredden.

I likhet med flere andre fremmede arter varierer tettheten av kinaullhåndskrabben over tid. Lange perioder med lave bestandstørrelser kan avløses av korte perioder med store tettheter.

Dietten er variert og kinaullhåndskrabbe spiser både alger, vannplanter, dødt biologisk materiale og virvelløse dyr.

Bestandsstatus

Funn av kinaullhåndskrabbe i Norge er sannsynligvis et resultat av gjentatte introduksjoner (sekundær spredning fra naboland), og det er kun gjort sporadiske registreringer (totalt syv individer over en periode på 34 år). Det er usikkert om arten har formert seg i norske farvann. Det er imidlertid sannsynlig at de individene som er funnet i Glommaestuaret og i ytre del av Drammensfjorden er vokst opp i i nærheten.

Kinaullhåndskrabbe har et høyt spredningspotensial, som skyldes en kombinasjonen av relativt kort generasjonstid, høy formeringshastighet og rask spredningshastighet. I havet skjer spredningen først og fremst passivt med kyststrømmer. Spredningshastigheten kan typisk være relativt lav i en innledende fase for deretter å øke i perioder hvor bestanden er stor.

Når arten ikke har fått noe godt fotfeste i Norge, tyder det likevel på at forholdene i norsk kystvann ikke er helt gunstige. Dersom det er vanntemperaturene som er begrensende faktor, så vil klimaendringer sannsynligvis kunne bidra til økt spredning og bestandsvekst i norske farvann.

Fra flere land er det kjent at arten lokalt kan føre til skader på stedeegne arter og naturtyper. Studier fra brakkvannsområdet i nedre del av Themsen tyder på at arten kan være konkurransmessig overlegen den lokale krabbearten. Det er også antatt at kinaullhåndskrabbe kan være en konkurrent til stedeegne krepsdyrarter i ferskvann. Dette vil for eksempel kunne gjelde edelkreps (*Astacus astacus*), som allerede er utsatt for flere miljøtrusler i Norge. Kunnskapsgrunnlaget er imidlertid noe mangelfullt, og andre undersøkelser indikerer at slike effekter sannsynligvis først inntreer når bestandene av kinaullhåndskrabbe er relativt store. I elver med store mengder små kinaullhåndskrabber kan krabbenes graveaktivitet også føre til utglidning av elvebredden.

Referanser

- Anger, K. 1991. Effects of temperature and salinity on larval development of the Chinese mitten crab *eriocheir sinensis* (Decapoda: Grapsidae) Mar. Ecol. Prog. Ser. 72: 103-110.
- Gilbey, V., Attrill, M.J. og Coleman, R.A. 2008. Juvenile Chinese mitten crabs (*Eriocheir sinensis*) in the Thames estuary: distribution, movement and possible interactions with the native crab *Carcinus moenas* Biol. Invasions 10: 67-77.
- Gollasch, S. 2011. NOBANIS - Invasive Alien Species Fact Sheet - *Eriocheir sinensis*. Online Database of the European Network on Invasive Alien Species - NOBANIS. www.nobanis.org
- Hanson, E. og Sytsma, M. 2008. The potential for mitten crab *Eriocheir sinensis* H. milne Edwards, 1853 (Crustacea: Brachyura) invasion of Pacific Northwest and Alaskan Estuaries. Biological Invasions 10: 603-614.
- Herborg, L.M., Rushton, S.P., Clare, A.S. og Bentley, M.G. 2005. The invasion of the Chinese mitten crab (*Eriocheir sinensis*) in the United Kingdom and its comparison to continental Europe. Biological Invasions 7: 959-968.
- Josefsson, M. og Andersson, B. 2001. The environmental consequences of alien species in the swedish lakes Mälaren, Hjälmaren, Vänern and Vättern. Ambio 30: 514-521.
- Lindholm, M. 2011. Kinesisk ullhåndskrabbe (*Eriocheir sinensis*) - biologi og invasjonspotensial. VANN 02: 167-175.
- Lundin, K., Aneer, G., Berggren, M., Drotz, M., Filipsson, O., Lundberg, S., von Proschwitz, T. og Svensson, J.-E. 2007. Ullhåndskrabba - en art på frammarsch i Sverige. Fauna og Flora 102 (3): 10-19.
- Ojaveer, H., Gollasch, S., Jaanus, A., Kotta, J., Laine, A.O., Minde, A., Normant, M. & Panov, V. 2006. Chinese mitten crab *Eriocheir sinensis* in the Baltic Sea - a supply-side invader? Biological Invasions 9: 409-418.
- Rudnick, D.A. og Resh, V.H. 2005. Stable isotopes, mesocosms, and gut content analysis demonstrate trophic differences in two invasive decapod crustacea. Freshwater Biology 50: 1323-1336.
- Wergeland Krog, O.M., Olsen, J.B. og Gollasch, S. 2009. Ullhåndskrabbe *Eriocheir sinensis* (H.Milne Edwards, 1853) påvist i Iddefjorden - status for arten i Norge. Fauna 61/1-2: 27-33.

Lenker

www.nobanis.org